

ЗАТВЕРДЖУЮ

**В.о. президента Науково-дослідного
інституту публічного права**

д.ю.н, професор

С.О. Короед

« 6 » березня 2026 р.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Буглак-Куцевол Олесі Гурамівни
на тему «Соціальні гарантії нотаріусів в Україні», поданої на здобуття
ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю
081 «Право», затвердженої Вченою ради Науково-дослідного інституту
публічного права від 3 грудня 2021 року (протокол № 15)**

ВИТЯГ

із протоколу спільного засідання відділів актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики, науково-правових експертиз та законопроектних робіт, проблем публічного права, організаційного забезпечення наукових проектів і міжнародної діяльності Науково-дослідного інституту публічного права від «6» березня 2026 року.

Присутні 11 осіб:

Овчарук Сергій Станіславович – доктор юридичних наук, доцент, завідувач відділу проблем публічного права Науково-дослідного інституту публічного права – *головуючий на засіданні*;

Короед Сергій Олександрович – доктор юридичних наук, професор, в.о. президента Науково-дослідного інституту публічного права;

Боровик Андрій Володимирович – доктор юридичних наук, професор, віце-президент з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права;

Сорока Лариса Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу аспірантури Науково-дослідного інституту публічного права;

Куркова Ксенія Миколаївна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;

Ріпенко Артем Ігорович – доктор юридичних наук, завідувач відділу актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики Науково-дослідного інституту публічного права;

Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права – *науковий керівник*;

Козін Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;

Курило Інна Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Шкарупа Костянтин Вікторович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Даниленко Анна Олександрівна – доктор філософії за спеціальністю 081 Право, старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права.

Запрошені:

Буглак-Куцевол Олеся Гурамівна – здобувач ступеня доктора філософії.

Порядок денний:

Публічна презентація здобувачем Буглак-Куцевол Олесею Гурамівною наукових результатів дисертації на тему «Соціальні гарантії нотаріусів в Україні» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право та її обговорення з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів.

Науковий керівник – **Луценко-Миськів Леся Ігорівна** – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права.

Головуючий по цьому питанню – **Овчарук Сергій Станіславович** – доктор юридичних наук, доцент, головний науковий співробітник відділу Науково-дослідного інституту публічного права.

Слухали:

Здобувача наукового ступеня доктора філософії Буглак-Куцевол О.Г. про результати дисертаційного дослідження. У своїй доповіді вона обґрунтувала актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначила мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, розкрила структуру роботи та основні її положення, показала їх новизну, теоретичне та практичне значення. Здобувач наголосила на таких аспектах свого дослідження.

Нотаріус виступає спеціальним суб'єктом права, наділеним унікальною можливістю без застосування заходів державного примусу самостійно здійснювати вплив на інших суб'єктів через реалізацію своїх повноважень, визначених законом. На сьогодні передбачено ряд важливих вимог до здійснення нотаріальної діяльності, а також чітко окреслено вимоги до професійної етики нотаріуса, професійної поведінки, стандартів

взаємовідносин з органами влади, фізичними та юридичними особами, нотаріальною спільнотою тощо. Водночас, проблематика соціального захисту нотаріусів нині залишається недостатньо опрацьованою в науковій площині, оскільки ключовою його проблемою є відсутність системи чітко визначених і нормативно закріплених соціальних та інших гарантій, якими вони мають бути забезпечені.

Перелік таких соціальних гарантій не визначено й не конкретизовано ані у профільному законі, ані на рівні підзаконних нормативно-правових актів, що призводить до виникнення низки проблем і непорозумінь у процесі реалізації права на соціальний захист. Це зумовлює стан нормативної незавершеності правового регулювання у сфері нотаріату, оскільки відсутня системна узгодженість підходів до соціального захисту нотаріусів та належна нормативна визначеність їх соціальних гарантій.

На жаль, на сьогодні склалась досить негативна тенденція, відповідно до якої соціальні гарантії нотаріусів мають більш декларативний характер, позаяк вони позбавлені конкретних форм та не передбачають чіткої відповідальності за їхнє не забезпечення, що часто призводить до порушення безпосередніх прав нотаріусів з боку різних суб'єктів правовідносин, учасником яких виступає нотаріус. За результатами порівняльно-правового аналізу нормативного закріплення соціальних гарантій нотаріусів і представників державної влади та державних органів можна зробити висновок, що соціальний захист державних службовців, прокурорів, суддів і працівників органів внутрішніх справ чітко визначений та належним чином урегульований, тоді як щодо нотаріусів відповідне регулювання залишається фрагментарним і недостатньо конкретизованим.

Соціальні гарантії зазначених вище категорій осіб загалом мають достатній рівень нормативної деталізації, а окремі з них додатково конкретизовано у відповідних підзаконних нормативно-правових актах. Водночас упродовж останніх років пріоритети державної соціальної політики та соціальної роботи, зокрема щодо визначення й розширення гарантій, були зосереджені переважно на військовослужбовцях і працівниках правоохоронних органів, тоді як питання соціальних гарантій нотаріусів залишаються поза належною увагою законодавця, що безпосередньо впливає на рівень їх соціальної захищеності. Оновлення законодавства у сфері нотаріату здійснюється переважно в частині регламентації вчинення нотаріальних дій і порядку надання нотаріальних послуг, тоді як нормативне врегулювання соціального захисту нотаріусів не зазнає системних змін. Унаслідок цього зберігається усталена тенденція до відсутності чітко визначених і належно закріплених соціальних гарантій саме для нотаріусів.

Мета роботи полягає в тому, щоб на основі аналізу сучасних досягнень юридичної науки, узагальнення положень чинного законодавства та практики його застосування визначити та комплексно дослідити соціальні гарантії, які передбачені для нотаріусів, і на цій основі сформулювати

теоретичні висновки та науково обґрунтовані пропозиції щодо їх удосконалення.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі *завдання*:

- охарактеризувати нотаріуса як суб'єкта отримання соціальних гарантій;
- з'ясувати зміст поняття та значення соціальних гарантій нотаріусів;
- виокремити види соціальних гарантій нотаріусів в Україні;
- охарактеризувати сучасний стан правового регулювання соціальних гарантій нотаріусів в Україні;
- з'ясувати особливості матеріального забезпечення нотаріусів в Україні;
- визначити соціальні гарантії у сфері освіти та професійного навчання нотаріусів;
- охарактеризувати нотаріуса як учасника системи загальнообов'язкового соціального страхування;
- дослідити зарубіжний досвід правового регулювання соціальних гарантій нотаріусів та визначити можливості його використання в Україні;
- окреслити проблеми та напрямки удосконалення реалізації соціальних гарантій нотаріусів в Україні.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є комплексним науковим дослідженням теоретично-методологічних засад соціальних гарантій нотаріусів в Україні. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку концептуальних положень, висновків і пропозицій, що мають важливе науково-теоретичне і практичне значення, а саме:

уперше:

– визначено значення соціальних гарантій нотаріусів, яке полягає в тому, що вони: 1) є показником так званої «соціальної безпеки нотаріуса» як окремого члена суспільства; 2) гарантують забезпечення конституційного права нотаріуса як громадянина на достатній рівень життя; 3) зменшують ризики виникнення негативних наслідків для нотаріусів у процесі виконання ними своїх професійних обов'язків; 4) є умовами, засобами та способами забезпечення правового положення нотаріусів; 5) забезпечують соціальний захист нотаріусів у випадку настання для них певного соціального ризику;

– виділено та комплексно охарактеризовано спеціальні соціальні гарантії, які передбачені для нотаріусів за професійним спрямуванням: 1) соціальні гарантії, пов'язані із виконанням нотаріусами своїх професійних функцій (обов'язків); 2) соціальні гарантії щодо належного рівня матеріального забезпечення при здійсненні нотаріальної діяльності; 3) соціальні гарантії щодо належного рівня матеріального забезпечення після припинення здійснення нотаріальної діяльності та виходу на пенсію; 4) інші соціальні гарантії;

– узагальнено проблеми реалізації нотаріусами соціальних гарантій у сфері освіти та професійного навчання, до яких віднесено: 1) застаріла та

фрагментарна нормативно-правова база, яка регулює питання освіти та навчання нотаріусів; 2) недостатня визначеність видів підвищення кваліфікації нотаріусів; 3) скорочення обсягів безкоштовного професійного навчання нотаріусів; 4) відсутність конкретизації мінімальних стандартів, які можна визначати як підвищення кваліфікації тощо;

удосконалено:

– категоріально-понятійний апарат шляхом уточнення термінологічного змісту поняття «соціальні гарантії нотаріусів», яке запропоновано розуміти як закріплену законодавством систему правових умов, засобів і механізмів, що забезпечують набуття, реалізацію та захист нотаріусами (державними і приватними) їхніх соціальних прав та законних інтересів, зокрема у сферах матеріального забезпечення, загальнообов'язкового державного соціального страхування, освіти, професійного розвитку (підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації), а також належних умов здійснення нотаріальної діяльності;

– систематизацію загальних проблем реалізації соціальних гарантій нотаріусів шляхом їх структурування за такими блоками: 1) нормативно-правові; 2) фінансово-економічні; 3) політико-інституційні; 4) законодавчо-технічні; 5) проблеми юридичного та судового захисту; 6) інші проблеми (організаційні, інформаційні, практико-застосовні та ін.);

– класифікацію соціальних гарантій нотаріусів за наступними критеріями: 1) за територіально-юрисдикційною сферою дії (національні, міжнародні); 2) за ієрархією нормативно-правового закріплення (закріплені на конституційному рівні, на законодавчому і підзаконному рівнях); 3) за кількісним обсягом поширення соціальних гарантій (індивідуальні, колективні); 4) за професійною діяльністю нотаріуса;

– напрямки підвищення рівня реалізації соціальних гарантій нотаріусів, до яких віднесено наступні: 1) застосування диференційованого підходу до визначення соціальних гарантій нотаріусів: для державних нотаріусів – це гарантії для державних службовців, для приватних – це гарантії для самозайнятих осіб; 2) поступове розширення соціальних гарантій через встановлення обов'язкового мінімуму соціальних гарантій нотаріусів; 3) розроблення та подальша реалізація напрямків фінансової підтримки нотаріусів: удосконалення страхування цивільно-правової відповідальності нотаріуса, дотримання прозорого механізму фінансування соціальних гарантій, створення цільових фондів фінансової підтримки; 4) посилення соціальних гарантій в окремих напрямках: житлове забезпечення (долучення державних нотаріусів до державних програм кредитування доступного житла), облаштування робочого місця (надання кредитів для облаштування офісу, допомога з організації архіву приватного нотаріуса, вчинення дій із збереження переміщеного із зони бойових дій архіву тощо), надання інших пільгових та фінансових стимулів тощо; 5) посилення соціального захисту нотаріусів (підтримка у разі втрати працездатності чи загибелі, медичне страхування тощо);

дістали подальшого розвитку:

–пропозиції щодо удосконалення системи оплати праці державних нотаріусів шляхом прив'язки їх посадового окладу, як і прокурорів, суддів, працівників інших державних органів, до прожиткового мінімуму для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 01 січня календарного року;

–висновки про те, що страхування юридичної відповідальності приватного нотаріуса є не правом, а саме його прямим обов'язком щодо здійснення такого виду страхування, від якого в подальшому залежить і можливість особи здійснювати приватну нотаріальну діяльність;

–пропозиції, сформовані на основі досвіду США, Естонії, Франції, Польщі, Грузії щодо реалізації додаткового соціального захисту для нотаріусів шляхом запровадження спеціальних додаткових гарантій для молодих фахівців, фахівців, які працюють у віддалених районах, неперспективних районах, створення для нотаріуса умов не тільки для праці, а й навчання, зокрема й за рахунок застосування певної бонусної системи оцінювання, а також створення нотаріальною спільнотою Спільного архіву приватних нотаріусів.

Після закінченні доповіді здобувачу присутніми були поставлені такі **питання:**

Запитання Куркової К.М.: Схарактеризуйте нотаріуса як суб'єкта отримання соціальних гарантій.

Буглак-Куцевол О.Г.: Дякую за запитання. Нотаріус як суб'єкт отримання соціальних гарантій характеризується такими ознаками: 1) нотаріус виступає фізичною особою, а тому як і будь-яка інша фізична особа у нашій державі він має право на державні гарантії та гарантії соціального захисту; 2) нотаріус є суб'єктом відповідного нотаріального процесу, а учасники будь-якого юридичного процесу, зокрема й нотаріального, мають бути захищеними з боку держави, у зв'язку з чим на них поширюються певні юридичні, соціальні та інші види гарантій; 3) нотаріус здійснює свою професійну діяльність відповідно до норм чинного законодавства, а отже, на нього поширюються передбачені Кодексом законів про працю України соціальні гарантії; 4) на нотаріуса покладається виконання публічно-правових функцій від імені держави, а тому він повинен бути соціально захищеним та мати відповідні гарантії щодо здійснення стосовно нього належного соціального захисту; 5) нотаріус як суб'єкт системи соціального захисту населення є учасником загальнообов'язкового державного соціального страхування, тобто є застрахованою особою на основі принципу загальнообов'язковості і для нього може наставати страховий випадок.

Запитання Козіна С.М.: Чи є якісь особливості нормативно-правового регулювання соціальних гарантій нотаріусів в Україні?

Буглак-Куцевол О.Г.: Дякую за запитання. Так, нормативно-правове регулювання соціальних гарантій нотаріусів характеризується низкою особливостей: 1) відсутністю уніфікованого законодавчого визначення

поняття соціальних гарантій нотаріусів і їх видів; 2) відсутністю системного та структурованого закріплення відповідних гарантій у профільному законі; 3) розпорошеністю регулювання внаслідок значної кількості підзаконних нормативно-правових актів, що встановлюють окремі гарантії; 4) комплексним характером правового регулювання, за якого питання соціальних гарантій вирішуються паралельно з унормуванням інших аспектів нотаріальної діяльності (набуття статусу, оплата праці/винагороди, час відпочинку, зупинення діяльності тощо); 5) наявністю гарантій, які не мають належної законодавчої конкретизації та характеризуються переважно декларативним характером; 6) відсутністю чітко визначених видів і впорядкованої системи соціальних гарантій для приватних нотаріусів, які забезпечують себе самостійно, проте в окремих випадках можуть претендувати на державну підтримку.

Запитання Сороки Л.В.: Назвіть основні гарантії оплати праці для приватних нотаріусів.

Буглак-Куцевол О.Г.: Дякую за запитання. Основними гарантіями оплати праці для приватних нотаріусів є: 1) врахування в оплаті праці приватного нотаріуса витрат на самофінансування нотаріальної діяльності; 2) сума плати за вчинення нотаріальних дій або за вчинення інших дій, покладених на нотаріусів відповідно до закону, безпосередньо встановлюється приватним нотаріусом за домовленістю із заінтересованою особою; 3) особливий порядок визначення сукупного доходу приватного нотаріуса, суть якого зводиться до того, що при визначенні чистого сукупного доходу приватного нотаріуса мають бути вилучені його витрати, перелік яких чітко визначений законодавством; 4) обов'язкове здійснення обліку доходів і витрат приватними нотаріусами від нотаріальної діяльності.

Запитання Курило І.В.: Розкрийте коротко, які на ваш погляд перспективні напрямки удосконалення реалізації соціальних гарантій нотаріусів можна виокремити?

Буглак-Куцевол О.Г.: Дякую за запитання. Серед перспективних напрямків удосконалення реалізації соціальних гарантій нотаріусів можна виділити наступні: 1) застосування диференційованого підходу до визначення соціальних гарантій нотаріусів: для державних нотаріусів – це гарантії для державних службовців, для приватних – це гарантії для самозайнятих осіб; 2) поступове розширення соціальних гарантій через встановлення обов'язкового мінімуму соціальних гарантій нотаріусів; 3) розроблення та подальша реалізація напрямків фінансової підтримки нотаріусів: удосконалення страхування цивільно-правової відповідальності нотаріуса, дотримання прозорого механізму фінансування соціальних гарантій, створення цільових фондів фінансової підтримки; 4) поступове розширення соціальних гарантій нотаріусів та на членів їх сімей, як це наприклад, передбачено для членів сімей адвокатів, суддів, прокурорів тощо; 5) посилення соціальних гарантій в окремих напрямках: житлове забезпечення (надання кредитів на житло, долучення державних нотаріусів до державних

програм кредитування доступного житла, компенсацій процентних ставок для державних нотаріусів на придбання житла), облаштування робочого місця (надання кредитів для облаштування офісу, допомога з організації архіву приватного нотаріуса, вчинення дій із збереження переміщеного із зони бойових дій архіву тощо), надання пільгових та фінансових стимулів тощо; б) посилення соціального захисту нотаріусів (підтримка у разі втрати працездатності чи загибелі, медичне страхування тощо).

У подальшому обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь присутні члени спільного засідання.

Науковий керівник – Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права зазначила, що підготовлена Буглак-Куцевол Олесею Гурамівною дисертація на тему «Соціальні гарантії нотаріусів в Україні», подана на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», є результатом кропіткої науково-теоретичної та практичної діяльності здобувача.

Під час роботи над дисертацією Олесья Гурамівна проявила себе як наполегливий дослідник, який вмів використовувати методи наукового пізнання, поєднує теоретичні пошуки з практичними навичками. Дисертант продемонструвала вміння логічно викладати думки, вести коректну полеміку з авторами, підсумовувати викладене висновками, пов'язувати теоретичні положення з потребами практики, робити законодавчі пропозиції та рекомендації прикладного характеру.

Дисертація виконана самостійно та є комплексним дослідженням суспільних відносин, що виникають у процесі реалізації соціальних гарантій нотаріуса. Під час дослідження Буглак-Куцевол О.Г. продемонструвала глибокий рівень володіння предметом дослідження. Складений план дослідження дозволив охопити всі ключові питання теми дослідження і досить повно та змістовно висвітлити їх. Цьому сприяло загалом правильне визначення нею мети, задач, об'єкту і предмету дослідження, застосування необхідного наукового інструментарію.

Окрім того, обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації забезпечується активним використанням в роботі значного обсягу наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, а також ґрунтовним аналізом широкого кола нормативно-правових джерел національного законодавства у досліджуваній сфері.

У межах роботи над дисертацією здобувачем підготовлено одноосібно вісім наукових публікацій, з яких п'ять – статті в журналах, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук; три – тези доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Індивідуальний план наукової роботи та навчальний план виконано Буглак-Куцевол О.Г. у повному обсязі.

Загалом дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Буглак-Куцевол Олеся Гурамівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Вважаю, що дисертаційну роботу можна представити до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Далі надано слово *рецензентам роботи*.

Ріпенко Артем Ігорович – доктор юридичних наук, завідувач відділу актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики Науково-дослідного інституту публічного права, як *рецензент роботи* відзначив, що актуальність дисертаційної роботи Буглак-Куцевол Олесею Гурамівною на тему «Соціальні гарантії нотаріусів в Україні» не викликає сумнівів, адже комплексне та системне дослідження змісту, обсягу й механізмів забезпечення соціальних гарантій нотаріусів в Україні не проводилося.

Зміст дисертації, який містить три розділи та дев'ять підрозділів, свідчить про продуманий підхід дисертантки до розкриття теми дослідження, висвітлює логічний ланцюг від дослідження теоретичних і загальних питань соціальних гарантій нотаріусів, до виявлення ключових проблем та формування напрямків удосконалення реалізації соціальних гарантій нотаріусів в Україні.

Належний рівень вірогідності наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу узагальнених теоретичних матеріалів та відповідних наукових методів. Новизна підходів до вирішення ряду проблем, аргументованість в основних висновках відрізняють дослідження дисертанта.

На окрему увагу заслуговують висновки дисертанта щодо посилення соціальних гарантій за окремими напрямками: житлове забезпечення (надання кредитів на житло, долучення державних нотаріусів до державних програм кредитування доступного житла, компенсацій процентних ставок для державних нотаріусів на придбання житла), облаштування робочого місця (надання кредитів для облаштування офісу, допомога з організації архіву приватного нотаріуса, вчинення дій із збереження переміщеного із зони бойових дій архіву тощо), надання пільгових та фінансових стимулів тощо.

Дисертаційну роботу Буглак-Куцевол Олесі Гурамівни на тему «Соціальні гарантії нотаріусів в Україні» слід визнати завершеним дисертаційним дослідженням, що виконано за актуальною та практично значущою темою. Робота містить науково обґрунтовані результати, які в

комплексі вирішують теоретичні, правові і практичні проблеми здійснення контрольно-наглядової діяльності у сфері протидії домашньому насильству.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право», Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Козін Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права, *як рецензент роботи* відзначив, що при оформленні дисертаційного дослідження автором дотримані вимоги щодо структури роботи, формування списку використаних джерел.

Уважне ознайомлення зі змістом дисертації, методологічною базою дослідження, його висновками, дозволяє стверджувати, що автор наукового дослідження Буглак-Куцевол О.Г. з поставленим завданням успішно впоралася. Здобувач виконала усі поставлені завдання дослідження, запропонувала низку теоретично обґрунтованих положень, а також пропозицій та рекомендацій, спрямованих на удосконалення реалізації соціальних гарантій нотаріусів в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації містять елементи наукової новизни, є повністю обґрунтовані та аргументовані і отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача знайшли відображення всі положення дисертаційного дослідження.

Аналіз результатів проведеного дисертаційного дослідження дає змогу стверджувати, що на захист винесено результати наукового пошуку, що мають концептуально новий підхід до питань, які були визначені в роботі і така робота може бути рекомендована спеціалізованій вченій раді до захисту.

Загалом дисертація Буглак-Куцевол Олесі Гурамівни на тему «Соціальні гарантії нотаріусів в Україні» є самостійною, завершеною науковою працею, яку виконано за актуальною та практично значущою темою.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право», Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Сорока Лариса Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу аспірантури Науково-дослідного інституту публічного права зазначила, що основні положення дисертаційного дослідження Буглак-Куцевол Олесі Гурамівни дають підстави говорити про актуальність обраної теми. Сорока Л.В. звернула увагу, що проведене здобувачем дослідження вирізняється достатнім ступенем новизни, положення та висновки дисертації є новими, науково обґрунтованими та достовірними.

Висока обґрунтованість і наукова переконливість отриманих результатів забезпечуються широким застосуванням як загальнонаукових, так і спеціально-юридичних методів дослідження – логіко-семантичного, порівняльно-правового, системно-структурного й системно-функціонального, класифікації та групування, статистичного, структурно-логічного, компаративного, методу сходження від абстрактного до конкретного, документального аналізу та інших. Вдалих добір методологічного інструментарію дав змогу автору здійснити дослідження на належному науковому рівні, сформулювати обґрунтовані висновки та практично значущі пропозиції, які мають як теоретичну, так і прикладну цінність.

У дисертації чітко сформульовано завдання дослідження. Визначені завдання повною мірою узгоджуються із загальною метою роботи, сприяють конкретизації об'єкта та предмета дослідження, а також забезпечують логічну побудову структури роботи.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації містять елементи наукової новизни, є повністю обґрунтовані та аргументовані і отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача знайшли відображення всі положення дисертаційного дослідження.

Загалом, результати дисертаційного дослідження мають як теоретичне, так і практичне значення. Тому дисертаційна робота Буглак-Куцевол Олесі Гурамівни на тему «Соціальні гарантії нотаріусів в Україні» заслуговує на рекомендацію до захисту.

Овчарук Сергій Станіславович – доктор юридичних наук, доцент, завідувач відділу проблем публічного права Науково-дослідного інституту публічного права зазначив, що зміст дисертації відповідає меті і завданням дослідження, розроблені дисертантом положення, висновки й рекомендації підкріплені критичним аналізом наукової літератури, правових джерел, зарубіжної практики.

Дисертація вирізняється чіткою та логічно впорядкованою структурою: зміст розділів і підрозділів продуманий, взаємопов'язаний і послідовний. Авторка ретельно дотрималася методологічних вимог щодо пропорційності, структурної узгодженості та взаємовиключення елементів, що свідчить про її високий рівень методологічної підготовки й уміння системно мислити.

Сформульовані у вступі мета та завдання повністю відображаються у змісті дисертації, забезпечуючи її концептуальну завершеність.

Здобувачка продемонструвала високий ступінь наукової зрілості, професійну підготовку та здатність переконливо відстоювати власну позицію в межах наукової дискусії, водночас здійснюючи конструктивну критику альтернативних підходів. Основні висновки та пропозиції подані логічно, послідовно й доказово, що свідчить про системне бачення досліджуваної проблематики.

Дисертаційну роботу Буглак-Куцевол Олесі Гурамівни на тему «Соціальні гарантії нотаріусів в Україні» слід визнати завершеним дисертаційним дослідженням, що виконано за актуальною та практично значущою темою. Робота містить науково обґрунтовані результати, які в комплексі вирішують теоретичні, правові і практичні проблеми соціальних гарантій нотаріусів в Україні.

Буглак-Куцевол О.Г. висловила виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку її дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та професійні поради, що сприяли вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи та корекції подальших науково-дослідних планів.

Присутні на засіданні одногolosно запропонували визнати дисертацію Буглак-Куцевол Олесі Гурамівни завершеною теоретично та практично-значимою науковою роботою, що містить висновки, які сприяють вирішенню нагальної наукової проблеми та є суттєвим внеском у розвиток юридичної науки, і яка може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді. Запропоновано схвалити такий висновок:

ВИСНОВОК

щодо дисертації Буглак-Куцевол Олесі Гурамівни на тему «Соціальні гарантії нотаріусів в Україні» на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право»

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена тим, що нотаріус виступає спеціальним суб'єктом права, наділеним унікальною можливістю без застосування заходів державного примусу самостійно здійснювати вплив на інших суб'єктів через реалізацію своїх повноважень, визначених законом. На сьогодні передбачено ряд важливих вимог до здійснення нотаріальної діяльності, а також чітко окреслено вимоги до професійної етики нотаріуса, професійної поведінки, стандартів взаємовідносин з органами влади, фізичними та юридичними особами, нотаріальною спільнотою тощо. Водночас, проблематика соціального захисту нотаріусів нині залишається недостатньо опрацьованою в науковій площині, оскільки ключовою його проблемою є відсутність системи чітко визначених і нормативно закріплених соціальних та інших гарантій, якими вони мають бути забезпечені.

Перелік таких соціальних гарантій не визначено й не конкретизовано ані у профільному законі, ані на рівні підзаконних нормативно-правових актів, що призводить до виникнення низки проблем і непорозумінь у процесі реалізації права на соціальний захист. Це зумовлює стан нормативної незавершеності правового регулювання у сфері нотаріату, оскільки відсутня системна узгодженість підходів до соціального захисту нотаріусів та належна нормативна визначеність їх соціальних гарантій.

На жаль, на сьогодні склалась досить негативна тенденція, відповідно до якої соціальні гарантії нотаріусів мають більш декларативний характер, позаяк вони позбавлені конкретних форм та не передбачають чіткої відповідальності за їхнє не забезпечення, що часто призводить до порушення безпосередніх прав нотаріусів з боку різних суб'єктів правовідносин, учасником яких виступає нотаріус. За результатами порівняльно-правового аналізу нормативного закріплення соціальних гарантій нотаріусів і представників державної влади та державних органів можна зробити висновок, що соціальний захист державних службовців, прокурорів, суддів і працівників органів внутрішніх справ чітко визначений та належним чином урегульований, тоді як щодо нотаріусів відповідне регулювання залишається фрагментарним і недостатньо конкретизованим.

Соціальні гарантії зазначених вище категорій осіб загалом мають достатній рівень нормативної деталізації, а окремі з них додатково конкретизовано у відповідних підзаконних нормативно-правових актах. Водночас упродовж останніх років пріоритети державної соціальної політики та соціальної роботи, зокрема щодо визначення й розширення гарантій, були зосереджені переважно на військовослужбовцях і працівниках правоохоронних органів, тоді як питання соціальних гарантій нотаріусів залишаються поза належною увагою законодавця, що безпосередньо впливає на рівень їх соціальної захищеності. Оновлення законодавства у сфері нотаріату здійснюється переважно в частині регламентації вчинення нотаріальних дій і порядку надання нотаріальних послуг, тоді як нормативне врегулювання соціального захисту нотаріусів не зазнає системних змін. Унаслідок цього зберігається усталена тенденція до відсутності чітко визначених і належно закріплених соціальних гарантій саме для нотаріусів.

Попри наявність окремих наукових напрацювань у цій сфері, комплексного дослідження соціальних гарантій нотаріусів досі не здійснено, що набуває особливої актуальності в умовах реформування системи нотаріату та необхідності посилення соціального захисту представників цієї професії. Нині в науковій спільноті відсутній усталений підхід як до визначення вичерпного переліку соціальних гарантій нотаріусів, так і до форм їх законодавчого та підзаконного нормативно-правового закріплення, що ускладнює вироблення єдиної концепції їх належного правового забезпечення.

Загалом до ключових проблем у сфері соціальних гарантій нотаріусів слід віднести наступні: недосконалість нормативно-правового регулювання

соціального захисту та фрагментарність закріплення відповідних гарантій; відсутність уніфікованого підходу до визначення критерію (показника) формування посадового окладу державного нотаріуса; обмеженість фактичної реалізації окремих соціальних гарантій приватними нотаріусами у повному обсязі. З огляду на зазначене об'єктивно постає потреба у ґрунтовному та системному дослідженні змісту, обсягу й механізмів забезпечення соціальних гарантій нотаріусів в Україні.

Наукове завдання, за розв'язання якого здобувач заслуговує присудження наукового ступеня полягає в тому, щоб на основі аналізу сучасних досягнень юридичної науки, узагальнення положень чинного законодавства та практики його застосування визначити та комплексно дослідити соціальні гарантії, які передбачені для нотаріусів, і на цій основі сформулювати теоретичні висновки та науково обґрунтовані пропозиції щодо їх удосконалення.

На основі проведеного дослідження сформовано ряд нових наукових положень і висновків, які розв'язують важливу наукову проблему; **найсуттєвішими науковими результатами, які одержав здобувач особисто та які характеризуються достовірністю та науковою новизною, є такі:**

– вперше визначено значення соціальних гарантій нотаріусів, яке полягає в тому, що вони: 1) є показником так званої «соціальної безпеки нотаріуса» як окремого члена суспільства; 2) гарантують забезпечення конституційного права нотаріуса як громадянина на достатній рівень життя; 3) зменшують ризики виникнення негативних наслідків для нотаріусів у процесі виконання ними своїх професійних обов'язків; 4) є умовами, засобами та способами забезпечення правового положення нотаріусів; 5) забезпечують соціальний захист нотаріусів у випадку настання для них певного соціального ризику;

– вперше виділено та комплексно охарактеризовано спеціальні соціальні гарантії, які передбачені для нотаріусів за професійним спрямуванням: 1) соціальні гарантії, пов'язані із виконанням нотаріусами своїх професійних функцій (обов'язків); 2) соціальні гарантії щодо належного рівня матеріального забезпечення при здійсненні нотаріальної діяльності; 3) соціальні гарантії щодо належного рівня матеріального забезпечення після припинення здійснення нотаріальної діяльності та виходу на пенсію; 4) інші соціальні гарантії;

– вперше узагальнено проблеми реалізації нотаріусами соціальних гарантій у сфері освіти та професійного навчання, до яких віднесено: 1) застаріла та фрагментарна нормативно-правова база, яка регулює питання освіти та навчання нотаріусів; 2) недостатня визначеність видів підвищення кваліфікації нотаріусів; 3) скорочення обсягів безкоштовного професійного навчання нотаріусів; 4) відсутність конкретизації мінімальних стандартів, які можна визначати як підвищення кваліфікації тощо.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані в дисертації пропозиції і висновки можуть бути використані у:

– *науково-дослідній роботі* – для розвитку положень науки соціального права з метою поглиблення подальших досліджень проблем, які виникають щодо визначення та закріплення соціальних гарантій нотаріусів в Україні (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *нормотворчій діяльності* – у процесі прийняття нових та підготовки змін і доповнень до чинних нормативно-правових актів, які закріплюють соціальні гарантії нотаріусів в Україні;

– *правозастосуванні* – для удосконалення практичної діяльності органів державної влади, уповноважених на забезпечення та реалізацію державної політики щодо встановлення та реалізації соціальних гарантій нотаріусів в Україні;

– *освітньому процесі* – під час підготовки методичних розробок, підручників та навчальних посібників з дисципліни «Актуальні проблеми публічної служби» (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій забезпечується:

– комплексним застосуванням раціональної сукупності дослідницьких методів пізнання соціальних процесів і явищ у сферах дії держави та права для аналізу і характеристики нормативно-правових актів і наукових праць, присвячених теоретичним, нормативним і практичним аспектам соціальних гарантій нотаріусів в Україні;

– застосуванням методологічних принципів об'єктивності і неупередженості аналізу та критичного осмислення досліджуваного матеріалу;

– аргументованою науковою полемікою з іншими вченими в тексті дисертації;

– використанням положень чинного законодавства України, а також офіційних аналітичних і статистичних матеріалів, довідкових видань та юридичної публіцистики;

– послідовністю та логікою викладення здобувачем матеріалу, його аргументованістю;

– відповідністю висновків роботи і отриманих результатів поставленим завданням та доведенням сформульованих пропозицій до рівня їх можливого використання у практиці;

– рівнем репрезентативності емпіричного матеріалу.

Апробація матеріалів дисертації. Основні концепції, положення, узагальнення та висновки, сформульовані в межах дисертаційного дослідження, було представлено публічно на таких міжнародних науково-практичних конференціях: «Проблеми та перспективи розвитку Української науки» (м. Чернівці, 14 жовтня 2022 року); «Modern science: innovations and

prospects (Stockholm, Sweden, 2022); «Наукові тренди постіндустріального суспільства» (м. Дніпро, 21 жовтня 2022 року).

Публікації. Основні положення та висновки дисертації висвітлено у восьми наукових працях, з яких п'ять одноосібних статей опубліковані в журналах, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук; три – тези доповідей на науково-практичних конференціях.

Наукові праці Буглак-Куцевол О.Г., опубліковані за результатами дисертаційного дослідження, відповідають вимогам п.п. 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Всі представлені наукові публікації здобувача зараховуються за темою дисертації, а саме:

1. Буглак О.Г. Щодо визначення сутності поняття соціальні гарантії нотаріусів в Україні. *Соціальне право*. 2021. № 3. С. 86–92. DOI: 10.32751/2617-5967-2021-03-10

2. Буглак О.Г. Основні аспекти оплати праці приватного нотаріуса в Україні. *Соціальне право*. 2021. № 4. С. 102–110. URL: <https://soclaw.com.ua/index.php/journal/article/view/557/543>

3. Буглак О.Г. Щодо класифікації соціальних гарантій нотаріусів у сфері освіти та професійного навчання. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2022. № 3. С. 92–97. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.03.16>

4. Буглак О.Г. Проблемні питання реалізації соціальних гарантій нотаріусів в Україні. *Право і суспільство*. 2022. № 4. С. 180–187. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2022.4.26>

5. Буглак-Куцевол О.Г. Зарубіжний досвід правового регулювання соціальних гарантій нотаріусів. *Вісник пенітенціарної асоціації України*. 2025. Вип. 2(32). С. 46–55. DOI: <https://doi.org/10.34015/2523-4552.2025.2.06>

Оцінка мови і стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Форма і зміст дисертації та анотації відповідають вимогам, що встановлені Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам

до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Дисертація є цілісною, завершеною, кваліфікованою працею, в якій містяться висунуті здобувачем науково обґрунтовані теоретичні і практичні результати та наукові положення, що характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий внесок здобувача в юридичну науку.

Анотація дисертації є узагальненим коротким викладом її основного змісту. В анотації стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення, що дає повне уявлення про виконану здобувачем роботу. Обсяг дисертації та анотації, а також зміст роботи відповідають встановленим вимогам.

Соціальні гарантії нотаріусів в Україні є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 «Право».

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Буглак-Куцевол Олесі Гурамівни на тему «Соціальні гарантії нотаріусів в Україні».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів Буглак-Куцевол Олесі Гурамівни відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

3. Рекомендувати дисертацію Буглак-Куцевол Олесі Гурамівни на тему «Соціальні гарантії нотаріусів в Україні» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 11, проти – 0, таких, що утримались – 0; здобувач Буглак-Куцевол О.Г. – не голосувала.

**Головуючий на засіданні –
доктор юридичних наук, професор,
завідувач відділу
Науково-дослідного інституту
публічного права**

С.С. Овчарук